
[2020-2 i 3-RE](#)

Causa 2020-2 i 3-RE

(Moreno Aguirre c/ Consell Superior de la Justícia)

Número de registre 137-2020. Abstenció-Recusació

Aute del 19 de maig del 2020

BOPA núm. 72, del 27 de maig del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atesos els escrits presentats i registrats al Tribunal Constitucional, el 8 de gener del 2020, per la representació processal de la Sra. Maria Àngels Moreno Aguirre, mitjançant els quals demana l'empara, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en diversos dels seus vessants, que s'hauria produït en el marc d'un procés de nomenament de magistrats;

Atès l'aute del Tribunal Constitucional del 17 de febrer del 2020 que va acordar l'acumulació dels recursos d'empara 2020-2-RE i 2020-3-RE presentats per la representació processal de la Sra. Maria Àngels Moreno Aguirre i admetre a tràmit, amb efectes suspensius, el recurs d'empara acumulat 2020-2 i 3-RE;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 de març del 2020, per la representació processal de la Sra. Maria Àngels Moreno Aguirre en què demana al Tribunal Constitucional que valori la conveniència que es materialitzi l'abstenció del magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, en aquest procediment i que es nomeni un nou magistrat ponent de la causa d'acord amb el torn que correspongui;

Atès l'informe del 5 de març del 2020 elaborat pel magistrat Sr. Joan Manel Abril Campoy;

Vista la Constitució, especialment l'article 10;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment la seva disposició addicional;

Vistos els articles 73 a 75 de la Llei qualificada de la Justícia;

Atesa la situació excepcional derivada de l'emergència sanitària causada per la pandèmia de SARS-CoV-2 que va dur al començament del confinament, aquesta resolució es dicta en data d'avui, tot i que el seu examen estava previst per a la reunió del Ple fixada pel 16 de març del 2020, la qual va

haver de ser anul·lada;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Argumentació jurídica de la recurrent

- Exposa que el 18 de febrer del 2020, trobant-se en un restaurant del centre d'Andorra la Vella, va coincidir amb el magistrat que, posteriorment, va saber que seria el ponent del recurs d'empara que havia presentat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, el qual estava acompanyat del magistrat del Tribunal Superior de Justícia, Sr. Jaume Tor Porta, i del fiscal general, Sr. Alfons Alberca Sanvicens.

- En primer lloc, reconeix que desconeix l'abast exacte de l'amistat entre aquestes persones. No obstant això, manifesta que és sabut que amb el Sr. Jaume Tor Porta han mantingut una relació estreta i amistosa pel fet de treballar durant molts anys en el mateix Tribunal.

- Considera que mostrar públicament aquesta relació dona una aparença inapropiada en matèria de neutralitat en aquest cas concret, ja que un dels motius d'impugnació del seu recurs d'empara es refereix de manera específica a la conducta del magistrat Sr. Jaume Tor Porta.

- En segon lloc, recorda que la plaça d'origen del Sr. Joan Manel Abril Campoy és de magistrat del Tribunal Superior de Justícia, respecte de la qual es troba en situació d'excedència forçosa, nomenat i renovat periòdicament per la part demandada, el Consell Superior de la Justícia.

- En el seu recurs d'empara demana que es declari la manca de legalitat de la conducta del Consell Superior de la Justícia, el qual, com a "*patró*" del Sr. Joan Manel Abril Campoy ha estat el responsable directe de la seva progressió favorable, situació a la qual retornarà quan acabi les funcions constitucionals, recordant que el nomenament professional com a magistrat dels tribunals ordinaris no és indefinit, sinó renovable.

- En tercer lloc, sobre la interacció amb el fiscal general, recorda que aquest ha tingut una relació estreta amb les candidates guanyadores que han estat fins ara fiscals adjuntes.

- Reconeix també que Andorra és un país molt petit i que les persones es poden trobar pel carrer, però en termes d'aparença d'imparcialitat i d'independència dels tribunals -respecte de l'executiu i dels càrrecs designats políticament- es poden aplicar les mateixes formes i prevencions en les relacions entre els poders públics que en qualsevol altre país democràtic i recorda l'Acord del 27 de setembre del 2016 que recull les obligacions i els valors deontològics de magistrats, batlles i fiscals i que estableix, entre d'altres, que aquests s'han d'abstenir d'adoptar una conducta pública que pugui generar dubtes sobre la seva independència en l'exercici de les seves respectives funcions.

- Per acabar demana al Tribunal Constitucional que valori la conveniència que es materialitzi l'abstenció del magistrat Joan Manel Abril Campoy en aquest procediment i que es nomeni un nou magistrat ponent de la causa d'acord amb el torn que correspongui.

2. Argumentació jurídica del magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy

- En primer lloc, manifesta que és cert que el 18 de febrer va tenir l'ocasió de retrobar-se amb el Sr. Jaume Tor Porta i amb el Sr. Alfons Alberca Sanvicens, dos antics companys de feina per compartir un dinar.

- Pel que fa a la presumpta parcialitat subjectiva deduïda de la relació d'amistat amb aquestes persones, recorda que el cànon de constitucionalitat establert pel Tribunal Constitucional, de conformitat amb els paràmetres emprats pel Tribunal Europeu dels Drets Humans, es fonamenta en el respecte dels principis d'imparcialitat objectiva i subjectiva i en la necessitat de tenir en consideració les circumstàncies de la causa, així com la particularitat del sistema jurisdiccional de cada Estat.

- Afegeix també que segons la sentència constitucional de l'11 de novembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-51-RE es refusa una recusació no fonamentada en les causes de l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia.

- Afirmar que no existeix amb el magistrat del Tribunal Superior de Justícia ni amb el fiscal general una amistat íntima o manifesta, sinó una relació de coneixença derivada de l'exercici de l'activitat jurisdiccional al Tribunal Superior de Justícia.

- Però, no obstant això, la imparcialitat subjectiva s'estableix a la Llei amb les parts o amb els seus advocats, i ni el Ministeri Fiscal va ser part en el procediment ara objecte del recurs d'empara, ni tampoc el magistrat Sr. Jaume Tor Porta. És més, aquest ni tan sols va formar part del Ple que va resoldre definitivament l'afer.

- En altres paraules, la imparcialitat subjectiva s'estableix en relació amb les parts o amb els advocats d'aquestes per les possibles i raonables aprensions que podria provocar en l'altra part aquestes relacions (parentiu, relació de parella, amistat o enemistat manifesta, relacions jurídiques, econòmiques o professionals, etc.). Però, en el cas que ens ocupa cap de les persones amb les quals s'afirma que té amistat han estat part del procés; les parts en el recurs d'empara són la recurrent, les guanyadores del concurs i el Consell Superior de la Justícia.

- En definitiva, no existeix cap causa d'abstenció de caire subjectiu.

- Pel que fa a la seva pretesa subordinació al Consell Superior de la Justícia, recorda les funcions d'aquest organisme i, en particular, el contingut de l'article 91.2 de la Constitució que garanteix la inamobilitat i la independència dels batlles i dels magistrats mentre dura el seu càrrec, sense perjudici de les sancions disciplinàries, les quals estan sotmeses a un procediment amb audiència i conforme al principi de legalitat.

- Per aquests motius, considera que la seva abstenció en el recurs d'empara 2020-2 i 3-RE no és procedent.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La recusació és un dret que deriva necessàriament del dret a un procés equitable per tal com ofereix als justiciables la garantia de ser jutjats per un tribunal imparcial.

3.2. D'acord amb el cànon de constitucionalitat establert per aquest Tribunal (veg. per ex. l'aute de l'11 de juliol del 2019, recaigut en la causa 2019-41-RE, o l'aute de l'11 de novembre del 2019, recaigut en la causa 2019-51-RE) i amb els estàndards constitucionals europeus (veg. les sentències del 22 de setembre de 1994, recaiguda en la causa Debled c/ Bèlgica, i del 9 de juliol del 2015, recaiguda en la causa AK c/ Liechtenstein), una demanda de recusació ha d'examinar-se tenint en compte els principis d'imparcialitat objectiva i d'imparcialitat subjectiva i prenent en consideració les circumstàncies de la causa i la particularitat del sistema jurisdiccional de cada Estat.

3.3. L'article 23 c) de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional estableix que correspon al Ple del Tribunal decidir jurisdiccionalment sobre les demandes de recusació interposades contra els magistrats constitucionals.

3.4. Si bé aquesta Llei qualificada no preveu les causes d'abstenció o de recusació, la seva disposició addicional estableix que les normes processals reguladores dels processos jurisdiccionals ordinaris són d'aplicació supletòria als procediments i processos regulats en aquesta Llei.

3.5. Així doncs, per les demandes de recusació d'un magistrat constitucional cal aplicar els articles 73 a 75 de la Llei qualificada de la Justícia i, de manera més concreta, l'article 73 que enuncia les causes possibles d'abstenció o de recusació:

"Els batlles i els magistrats s'han d'abstenir d'exercir les funcions que tenen encomanades i, si no ho fan, poden ser recusats, en els supòsits següents:

a) Tenir una relació de matrimoni o una situació de convivència anàloga, o un parentiu en línia recta, o en línia col·lateral per consanguinitat o adopció fins al quart grau inclòs o per afinitat fins al segon grau inclòs, amb qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats, els seus procuradors o els representants del Ministeri Fiscal;

b) Ser qualsevol de les parts del procés de què es tracti una societat mercantil en què el batlle o el magistrat, el seu cònjuge, la persona amb qui mantingui una situació de convivència anàloga o un parent en línia recta, o en línia col·lateral per consanguinitat o adopció fins al quart grau inclòs o per afinitat fins al segon grau inclòs, tingui una participació superior al 20% del capital social, tingui la condició d'administrador únic, conjunt, mancomunat o solidari, o participi en l'òrgan d'administració i en disposi de més del 20% dels drets de vot;

c) Ser o haver estat tutor, advocat o procurador de qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats o els seus procuradors, en els darrers tres anys;

d) Tenir o haver tingut una relació de dependència o jeràrquica, societària o d'interessos amb qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats o els seus procuradors, en els darrers tres anys;

e) Tenir processos pendents amb qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats o els seus procuradors;

f) Ser o haver estat denunciat, acusat o demandat per qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats o els seus procuradors, llevat que la denúncia, l'acusació o la demanda no hagi estat admesa o hagi estat rebutjada per manca manifesta de fonamentació;

g) Tenir un interès directe o indirecte en el procés de què es tracti o en un altre procés semblant;

h) Tenir una amistat íntima o una enemistat manifesta amb qualsevol de les parts del procés de què es tracti, els seus advocats o els seus procuradors;

i) Haver instruït o resolt el procés de què es tracti amb anterioritat en un tribunal o una secció diferents."

3.6. En primer lloc, la recurrent fonamenta la seva demanda en el fet d'haver vist el magistrat recusat dinant amb un magistrat del Tribunal Superior de Justícia i amb el fiscal general.

3.7. Reconeix que desconeix els lligams d'amistat existents entre aquestes tres persones, però dedueix del fet que es van trobar per dinar junts que el grau d'amistat ha de ser important.

3.8. Afegeix, sobretot, que el magistrat del Tribunal Superior de Justícia en qüestió havia conegut l'assumpte objecte del seu recurs d'empara i que el fiscal general té una relació estreta amb les dues candidates que van guanyar el concurs, ja que eren ambdues fiscals adjuntes.

3.9. Per tant, segons el seu parer, al·lega que aquell dinar li suscita un dubte legítim sobre la imparcialitat del magistrat constitucional, Sr. Joan Manel Abril Campoy, quan hagi de jutjar el seu recurs d'empara, el contingut del qual impugna el resultat del concurs en què no va ser seleccionada.

3.10. En el seu informe, el magistrat recusat reconeix haver dinat amb les dues persones esmentades, amb les quals havia tingut relacions professionals quan era president del Tribunal Superior de Justícia.

3.11. D'una banda, destaca que el fiscal general no era part en la causa origen del recurs d'empara i que, d'altra banda, el Sr. Jaume Tor Porta, magistrat del Tribunal Superior de Justícia amb el qual va dinar, no feia part del Ple d'aquell Tribunal que va adoptar la decisió objecte del recurs d'empara actual.

3.12. D'aquests elements es desprèn que no s'ha establert la manca d'imparcialitat subjectiva del magistrat constitucional recusat denunciada per la recurrent, ja que ni el fiscal general, ni el magistrat del Tribunal Superior de Justícia esmentat, van participar en el procés objecte del recurs d'empara que s'ha de resoldre.

3.13. El segon motiu de recusació adduït per la recurrent rau en el lligam de subordinació que, segons el seu parer, existiria entre el Consell Superior de la Justícia i els magistrats de la justícia ordinària i, per consegüent, en la dependència del Sr. Joan Manel Abril Campoy, antic president del Tribunal Superior de Justícia, envers el Consell Superior de la Justícia quan acabi el seu mandat constitucional.

3.14. En el seu informe, el magistrat recusat recorda la funció del Consell Superior de la Justícia establerta en la Constitució, que consisteix en vetllar per la independència i pel bon funcionament de la Justícia.

3.15. Destaca igualment que si bé els batlles i els magistrats són nomenats pel Consell Superior de la Justícia, l'article 91.2 de la Constitució garanteix, durant tot el seu mandat, la seva inamobilitat i la seva independència.

3.16. Per consegüent, aquests principis d'inamobilitat i d'independència dels batlles i dels magistrats

no permeten considerar que el Consell Superior de la Justícia sigui "el patró" o "el cap" dels batlles i magistrats.

3.17. Així doncs, no s'ha establert la manca d'imparcialitat objectiva del magistrat recusat al·legada per la recurrent.

3.18. En definitiva, cal concloure que no existeix cap causa legal de recusació ni cap raó que permeti considerar que la imparcialitat subjectiva i/o la imparcialitat objectiva d'aquest magistrat estiguin compromeses.

Decideix:

1. Desestimar la sol·licitud, articulada amb caràcter principal, continguda en l'escrit presentat en aquesta causa per la representació processal de la Sra. Maria Àngels Moreno Aguirre, en què demana que es materialitzi l'abstenció en el procediment del magistrat Sr. Joan Manel Abril Campoy.
2. Mantenir el Sr. Joan Manel Abril Campoy com a magistrat ponent de la causa 2020-2 i 3-RE.
3. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al Consell Superior de la Justícia, a la representació processal de la Sra. Carolina Bailén Vila, a la representació processal de la Sra. Alexandra Cornella Solà, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Jean-Yves Caullet
Magistrat